

OPONENTSKÝ POSUDEK BAKALÁŘSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Tschechische Hypokoristika und ihre Äquivalente im Deutschen
Autorka práce: Kateřina Váňová
Studijní obor: Lektorství německého jazyka
Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Káňa, Ph.D.
Oponent : Roland Wagner, M.A., Ph.D.

Předkládaná práce je hodnocena

1. Z hlediska obsahového záměru, naplnění zadání a zpracování předepsané literatury

Předkládaná práce se pohybuje na pomezí lingvistiky (tvoření hypokoristik v češtině a němčině) a teorie překladu (jak zachycovat emocionální zabarvení výchozího textu v překladu). Výzkumnou otázku autorka formuluje v úvodu k práci (s. 6), kde uvádí, že hodlá sledovat frekvenci formálně ekvivalentních (v obou jazycích derivovaných) a neekvivalentních tvarů v paralelním korpusu. Podle autorky je otázka po frekvenci strukturně ekvivalentních a strukturně neekvivalentních paralel v korpusu jen jedna z možných otázek, které se naskytují při srovnávání hypokoristik v němčině a češtině, další otázky však explicitně neformuluje. Pro objektivizaci emocionální komponenty dále pracuje s dotazníky, kde vyzývá rodilé mluvčí češtiny a němčiny k hodnocení hypokoristik v jinojazyčném kontextu, které pocházejí vždy z opačného druhého jazyka. „Hypokoristikon“ (resp. obecněji „diminutivum“) definuje jako dvoustrannou jazykovou kategorii, kde se určitá výrazová forma (tvořená sufixací) spojuje s daným významem (zmenšujícím nebo meliorujícím). Výsledky, ke kterým autorka dospívá při korpusovém výzkumu (s. 49), znějí, že česká hypokoristika jsou často přejímána do německého textu nezměněna, nebo překládána základovou formou německého jména. Potvrzuje to hypotézu, že význam českého textu kódovaný bohatým systémem derivačních sufixů, nelze stejným způsobem reprodukovat v německém textu. Dotazníkové šetření zase ukázalo, že hodnocení českých hypokoristik v německém textu rodilými mluvčími němčiny kolísá ve vyšší míře než hodnocení německých hypokoristik v českých textech rodilými mluvčími češtiny.

Autorka se velmi obratně vypořádala se složitou tematikou. Výklad je průhledný, systematický, logicky uspořádaný a svědčí o dobré znalosti odborné literatury. Výsledky, ke kterým dospěla autorka při korpusové rešerši, a její navazující analýza jsou přesvědčivé. Následující kritiku je proto třeba chápat jen jako podnět k dalšímu přemýšlení o problematice. (a) Práce by získala, kdyby byly další výzkumné otázky explicitně zformulovány. Záměr „die tschechischen Hypokoristika mit den deutschen zu vergleichen“ je velmi obecný a neusměrňuje konkrétní výzkum. (b) Podstatné je podle mého názoru více zohlednit teoretickou pozici, podle níž je diminutivum/hypokoristikon odvozenina. Při aplikaci na materiál to znamená, že o diminutivu/hypokoristiku může být řeč jen tehdy, když rodilí mluvčí vnímá danou formu jako odvozenou od jiné formy. Tento předpoklad není, myslím, u mnoha německých forem nebo českých forem v německém textu, které autorka uvádí, splněn (např. Barbara/Bambi, Johann/Jan/Hänschen Joseph/Niki/Popeye a v podstatě všechny české formy, např. Jan/Jenek, Maruschka; nepoučený německý mluvčí by vnímal všechny tyto formy za neodvozená, samostatná jména). (c) Ve světle poznámky (b) by bylo žádoucí dále upřesnit metodologii práce. Dotazníkové šetření používaného typu nemá, podle mého názoru, žádný význam pro lingvistický aspekt hypokoristik. Při odpovědích se nekontrolovatelně dostanou do popředí jiné faktory než kategoriální příslušnost daných forem, např. kontext, ve

kterých jsou formy prezentovány, příznaky cizího původu, fonologická forma nebo sociolingvisticky podmíněný postoj vůči formám z jistého jazyka. Také sekundární literatura by měla být kritičtěji zhodnocena podle teoretického východiska (b). Např. Duden, který autorka cituje na různých místech, nemá za cíl dokumentovat povědomí rodilých mluvčích němčiny o derivačních vztazích osobních jmen. Má naopak za cíl informovat čtenáře o výsledcích jazykovědného výzkumu ohledně historické odvozenosti jistých jmen, což implikuje, že mnoho čtenářů o existenci takových vztahů nic nevědí. Pokud mluvčí však nemají jazykové povědomí o existenci jistého derivačního vztahu, nemají také povědomí o tom, že daná forma je derivátem/hypokoristikem (a v tomto případě tato forma není, podle zásad de Saussura, derivátem/hypokoristikem).

Přes uvedené body na přemýšlení hodnotím práci za velmi podařenou.

Hodnocení: *výborně (A)*

2. Z hlediska požadavků na jazykovou správnost (pravopisné a jiné jazykové chyby)

Text práce je jak vzhledem k jazykové správnosti tak i vzhledem ke stylistice téměř bez vad. Zjistil jsem jen dva malé překlepy (umgeschrieben místo umschrieben, s. 31; Verlängerung, místo Dehnung, s. 33).

Hodnocení: *výborně (A)*

3. Z hlediska požadavků na formální úpravu, požadovaný rozsah, dodržování citačních norem, odkazy a bibliografii

Žádné námitky.

Hodnocení: *výborně (A)*

4. Připomínky, náměty, otázky k rozpravě:

Chtěl bych se zeptat, zda by autorka (vzhledem k jazykovému povědomí německých mluvčích) hodnotila formy jako „Jenek“ nebo „Maruschka“ v německém textu za hypokoristika. Dále chtěl bych se zeptat, proč považuje frekvenci jména v korpusu za kritérium výběru jmen pro studii (argumentaci na s. 28 jsem plně nerozuměl).

Práci doporučuji k obhajobě.

Celkový návrh hodnocení:

výborně (A)

V Brně dne 12. května 2015

Roland Wagner, M.A., Ph.D.
oponent